

השתדלו והרבו
תחינה ובקשה...

לרפואתו השלימה
והמהירה של

הרב יהודה בן
שמחה (עובדיה)
הי"ו
מרבני הישיבה

אחר כתלנו

דף קשר מיישיבת הכותל
פרשת נביים-וילך חתשע"ד – גיליון 101

ישיבת הכותל מאחלת

שנה טובה

ומתוקה

לקהל קוראינו
ולכל בית ישראל!

הרב יואל רוזנברג שליט"א

מאמר פותח

ראש השנה – יום ההתחדשות

ר"ה מצוין ונזכר על ידינו במספר שמות. ראש השנה מכונה בתורה "יום תרועה". הוא מכונה גם "יום הדין" כמבואר במשנה בתחילת מסכת ראש השנה. בתפילותינו אנו מדגישים את היותו יום המלכת ה' ושמנו המפורסם במשנה, בגמרא ובפי רבבות עמך ישראל הוא "ראש השנה".

האם יש קשר בין צדדים אלו או שמא אלו מאפיינים שכל אחד עומד בפני עצמו? ובכלל, מנין שזהו יום המלכת ה' - דבר שכלל לא נזכר בתורה? מנין למשנה (מסכת ראש השנה פרק א') שיום זה, יום ראש השנה, הוא יום שבו "כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון"? ראש השנה - כשמו, הוא יום המציין את יום בריאתו של העולם. רבי

אירועי חודש תשרי

בישיבת הכותל

פ

בוגרי הישיבה

והורי התלמידים

מוזמנים ליום בוגרים ויום הורים

אשר ייערכו בישיבה אי"ה

ביום שלישי ו' תשרי חתשע"ה
הלוי' המפורט - בקובץ המצורף לעלון

פ

דינר חגיגי

ושמחת בית השואבה

ייערכו אי"ה ביום ראשון ג'

דחזה"מ סוכות

הזמנה לדינר - בקובץ המצורף לעלון

אליעזר לומד זאת מפסוקים במסכת ר"ה דף יא. ומהסוגיה בדף כז. משמע שהלכה כמותו (עיין ריטב"א כז.). אמנם ר' יהושע בדף יא. חולק על ר"א, אך מבאר התוספות בדף כז. (ד"ה "כמאן") שגם רבי יהושע מודה שעלתה מחשבה לברוא את העולם בא' תשרי, אלא שבפועל נברא העולם רק בא' בניסן (ועיין בר"ן על הריף ג.).

ידיעה זו אינה ידיעה היסטורית בלבד. ר"ה אינו רק ציון למאורע היסטורי שארע בעבר. אחד היסודות המפורסמים של הרמח"ל בספרו "דרך ה'" (חלק ד סוף פרק ז) הוא, שכל מועד שאנו מציינים אינו רק ציון של מאורע שהתרחש ועבר, אלא מאורע שמידי שנה כשאנו שבים לאותו התאריך מתעוררת סגולתו של היום. "הוקבע שבשוב תקופת הזמן ההוא יאיר עלינו אור מעין האור שהאיר אז, ותחודש בנו תולדת אותו התיקון" - כלומר, אע"פ שבצורתו המעשית והנגלית המאורע אכן התרחש פעם אחת, סגולתו הרוחנית שבה ומתעוררת מידי שנה.

בפסח איננו רק מציינים את המאורע של היציאה לחירות של אבותינו, אלא אנו שבים וחיים את תוכן החירות שמתעוררת ביום זה - "זמן חירותנו". בשבועות איננו רק מזכירים את מעמד מתן תורה שארע בעבר, אלא שבה מעלת היום וסגולתו, מבחינה רוחנית-סגולתית מאירה שוב סגולת מתן תורה בלבבות ובעולם, וכן שאר המועדים. (וכשם שנכון הדבר ביחס לימי האבלות והצער "ה' דברים אירעו את אבותינו ב'ז בתמוז וה' דברים בט' באב", ואף ראינו מעין מאורעות אלו בעקירה מגוש קטיף יובב"א ואכמ"ל)

נמצא שבראש השנה מתחדשת שוב המציאות והעולם שוב ונברא. כל שנה היא כבריאה מחודשת של העולם על כל המשמעות של תהליך ההתחדשות של העולמות,

המשך בעמוד הבא

מזכיר המדרש, אשר מסמן את היכולת לשאוב כוחות וחיים חדשים מזכיר את דברי הרמב"ם בהלכות תשובה (פרק ב' הלכה ד') לגבי דרכי השב. "ומתרחק הרבה מן הדבר שחטא בו ומשנה שמו כלומר אני אחר ואני אותו איש שעשה אותן המעשים".

משרה למדנו שיכולת זו מתגלית בעוצמתה בראש השנה, יום בו מתחדשים הכוחות והיכולות לשנות את המעשה והאישיות ולהיות טהורים וזכים יותר.

הגמרא מוסיפה שבר"ה אבותינו פסקו מעבודתם. הפסקת העבודות מבטאת את התחלת השחרור משעבוד מצרים. שיעבוד זה לא היה שיעבוד רגיל. על שיעבוד מצרים נאמר במכילתא שעד יציאת מצרים מעולם לא ברח עבד ממצרים. מצרים מבטאת את המיצרים המוחלטים, המיצרים המקבעים את הנפש וכופים אותה לפעול כנגד עצמיותה וטבעה. הקיבעון הוא המונע מהאדם את הבחירה שהיא המפתח להתחדשות, לתיקון ולשינוי. אך בר"ה "בטלה עבודה מאבותינו" - ראש השנה מצמיח בנו כוחות חדשים ונותן לנו את האמון ביכולת להשתנות ולהתחדש למרות ההרגלים לעלות ולהתפתח מכח חידוש השנה, התחדשות הבריאה והעולמות כולם.

הנפשות והברואים.

מכאן ניתן להמשיך לקשר בין ראש השנה ליום המלכת ה' ויום הדין. מפורסמים דברי הפרקי דר' אליעזר "אין מלך בלא עם" כלומר, מלכות ה' מתגלה דווקא בהיותו מלך על נבראים ו"לעת נעשה בחפצו כל" רק אז - "אזי מלך שמו נקרא". נמצא שרק בבריאת העולם מתגלית מידת מלכותו, על כן מידי שנה ביום ראש השנה, בהתחדשות העולם וההווה מתחדשת מידת מלכותו של הקב"ה. על כן מרכזו של יום זה הוא התחדשות מלכותו על נבראיו.

הפועל היוצא מכך הוא הדין. מכיוון שמתחדשת הבריאה – נבחנים הנבראים האומנם מתאימים הם את עצמם למגמת מלכות של ה', האם הם שותפים בחייהם להמלכתו בעולם, לקידוש השם של "והיה ה' למלך על כל הארץ" ושותפים לקריאה "לדור ודור המליכו לאל". ממילא הראוי לכך זוכה בזמן התחדשותה של השנה לחידוש חייו, מכיוון ש"אריכות הימים נאותה למי ששם לו בחייו מטרה נשגבה" (עין איה על מסכת ברכות פרק ב' פ"סקא ג' [אמנם שם בהקשר אחר]). על כן, מחמת היות יום זה, יום התחדשות הבריאה והמלכת ה' נבחן האדם בר"ה ע"פ מעשיו, דיבוריו ומחשבותיו, עד כמה זכאי הוא להתחדשות החיים.

נמצא שמחמת היות יום זה "ראש השנה", נובעת היותו יום המלכת ה' וממילא גם "יום הדין".

לאור דברים אלו ניתן להבין את דברי הגמרא במסכת ר"ה דף יא. "בראש השנה נפקדה שרה וכו' בר"ה בטלה עבודה מאבותינו במצרים" (ואף ר' יהושע מודה לרבי אלעזר ביחס לדברים אלו כמבואר בתוספות ד"ה "בראש השנה" דף יא). על שרה נאמר בדברי חז"ל שהייתה עקרה נבעה מכך שלא היה לה אפילו בית וולד (יבמות סד). מעצם ברייתה לא הייתה מסוגלת להוליד ואף על פי כן בראש השנה, יום התחדשות הבריאה, יום בו מושפעים חיים חדשים - "נפקדה שרה" מכיוון שניתן ביום זה להיווצר מחדש ולהשתנות כאדם חדש.

"אמר לו (הקב"ה לאברהם) צא מאצטגנינות שלך, שראית במזלות שאין עתיד להעמיד בן, אברם אין לו בן אבל אברהם יש לו בן. וכן שרי לא תלד אבל שרה תלד, אני

קורא לכם שם אחר והמזל ממילא משתנה" (רש"י בראשית ט"ו ה'), על פי הגמרא בנדרים לב: ומדרש רבה על בראשית פרשה מד אות י') - בראש השנה ניתן להבראות מחדש, ועל כן מתחדש בשרה כוח לידה שלא היה בה לפני כן. שינוי השם, אותו

שווה אלף מילים

ברכת שופרות

ימות המשיח, ומסומלת ע"י שני השופרות שהזכרנו. בתוך מסגרת זו - יש בחירה לכל רשעי העולם לעשות ככל העולה על רוחם, ולהשפיע על הנהגת ה' בבריאה. אבל בסופו של דבר - יגיע שופרו של משיח, וכל רשעי תבל לא יוכלו לשנות זאת.

צורת התקיעות - כצורת התכנית האלקית בעולם
גם צורת התקיעות מרמזת למהלך הזה. הרי צורת התקיעות היא - פשוטה לפני (לפני התרועה) ופשוטה לאחר, וביניהן - שברים ותרועות. "גנוחי גנח" ו"לולי ליל" (ר"ה לד, א). למה מרמזים הקולות הללו? "פשוטה לפני" מרמזת על מלכות שמים השלמה שהיתה קודם הבריאה ("אדון עולם אשר מלך בטרם כל יציר נברא"), ועל מלכות שמים השלמה שהיתה בתחילת תולדות עם ישראל, כשכל ישראל אמרו בסיני "נעשה ונשמע". לאחר הופעות אלו של מלכות שמים השלמה, ישנם הרבה שברים ותרועות. בתולדות העולם - אדם הראשון אוכל מעץ הדעת, דור המבול ועוד, ובתולדות עם ישראל אחרי מעמד הר סיני - מעשה העגל, מעשה המרגלים, ושאר תרועות ושברים, עד חורבן הבית ועד לשואה האחרונה, ועד לצרות שיש לנו היום מהחמאס, מהאיראנים, שמאיימים עלינו בפצצה אטומית רחמנא ליצלן, ומכל רשעי אומות העולם. צריך לעשות תשובה, להתפלל ולהתחנן לה' שיעזור ויגן ויושיע את ישראל עמו מכל הצרות האלה. אבל צריך לדעת שהכל מוגבל. כי לאחר השברים והתרועות מגיעה שוב "פשוטה לאחר". הפשוטה לאחר מרמזת על מלכות שמים השלמה של אחרית הימים. באחרית הימים, אחרי ככלות הכל, לבדו ימלוך נורא! כשהתכנית האלקית תגיע אל קצה, שוב תהיה מלכות שמים שלמה, במלכות בית דוד ובסנהדרין הגדולה בירושלים. לזה רומזים קולות השופר, ולזה רומזת ברכת "שופרות" - שלאחר כל הצרות, ולאחר כל השברים והתרועות, נגיע בעזרת ה' ל"פשוטה שלאחריה", ומעשי בני האדם לא יוכלו למנוע זאת בשום פנים ואופן. אם אין אפשרות לשנות את התכנית האלקית, על מה בכל זאת יש לנו בחירה? הבחירה שלנו היא האם להצטרף לשרשרת ארוכה של צדיקים שמשדלים לסייע לתכנית האלקית לצאת אל הפועל, הלא הם אברהם יצחק ויעקב, משה ואהרן ושאר צדיקי עולם, או ח"ו להצטרף לשרשרת ארוכה של רשעים שמנסים להפריע לתכנית האלקית לצאת אל הפועל, הלא הם נמרוד, עשו, פרעה, המן, הגרמנים ימ"ש, וכל שאר רשעי עולם. כמו כן, איך תהיה הגאולה ומתי היא תהיה - גם זה תלוי בבחירת בני האדם. על זה אמרו חז"ל: "זכו - עם עֲנֵי שְׁמַיָּא; לא זכו - עֲנֵי וְרֵכֶב עַל חֲמור" (סנה' צח, א). "זכו - אֶחָשְׁנָה; לא זכו - בְּעֵתָה" (שם). אבל שתהיה גאולה לישראל, ומלכות שמים תוכר בכל העולם כולו - את זה לא יוכלו בני אדם לשנות. התכנית האלקית תצא אל הפועל בכל מקרה. לזה רומזת ברכת "שופרות" של ראש השנה.

התכנית האלקית בבריאה - בלתי ניתנת לשינוי
התורה מבטיחה בפרשתנו, שסוף הגאולה האחרונה לבוא. לא יתכן שהגלות תמשך לנצח, והעולם לא יגיע אל תכליתו. בסופו של דבר מוכרחה להיות גאולה, שעל ידה יגיע העולם אל תכליתו. ודאִוְתָּה של הגאולה העתידה - נוגעת לברכת "שופרות" של ראש השנה. כפי שהסברנו בשבועות הקודמים, ברכת "מלכויות" מדברת על כך שה' הוא מלך על כל הארץ, ומלכותו בכל מְשָׁלָה. הוא לבדו קובע מה יהיה בעולם, רעב או שבע, מלחמות או שלום, מי יחיה ומי ימות - הכל הקב"ה לבדו קובע. לעומת זאת, בברכת "זכרונות" אנו אומרים לכאורה את ההיפך: לא הקב"ה לבדו קובע מה יקרה בעולם, אלא גם האדם קובע! מה פירוש "האדם קובע"? הפירוש הוא, שאמנם הקב"ה הוא זה שקובע וכותב וחותם על היחידים ועל המדינות, "איזו לחרב ואיזו לשלום, איזו לרעב ואיזו לשובע", אבל קביעתו אינה שרירותית, אלא תלויה במעשי בני האדם. זהו שאומרים בברכת "זכרונות": "אתה זוכר מעשה עולם ופוקד כל יצורי קדם" וכו'. כלומר, "אתה זוכר מעשה עולם", ולפי זה אתה פועל. המעשים שלנו - ובמידה מסויימת גם של אומות העולם - הם המכתיבים לקב"ה כיצד להנהיג את עולמו. "מעשה איש ופקודתו ועלילות מצעדי גבר, מחשבות אדם ותחבולותיו ויצרי מעללי איש", הם אלה שמכתיבים לקב"ה אם תהיה לנו שנה טובה, שלא יהיו בה תאוונות דרכים ופיגועים ושאר מרעין בישין, או ח"ו להפך. הכל תלוי במעשים שלנו. זהו ענין של ברכת "מלכויות" וברכת "זכרונות". אבל אחרי ברכת "מלכויות" וברכת "זכרונות" יש עוד ברכה אחת - "שופרות" - ובברכה זו אנו אומרים, שאמנם הקב"ה קבע לעצמו כלל מגביל, להנהיג את עולמו לפי מעשי בני האדם, אבל כלל זה עצמו - גם הוא מוגבל. יש גבול להשפעת מעשיהם של בני האדם על הנהגת ה' בבריאה. לזמן מסויים נותן ה' לפרעה לשעבד את ישראל, אבל בסוף - הוא וחילו טובעים בים סוף. לזמן מסויים נותן ה' להמן להציק לישראל, אבל בסוף הוא נתלה על עץ וגזרתו מתבטלת. וכך גם שאר רשעי עולם. הרשות נתונה להם "לתקוע מקלות" בגלגלי התכנית האלקית, אבל לעצור את העגלה לגמרי - אי אפשר. תשובה וגאולה יהיו בכל מקרה, והתכנית האלקית תושלם בכל אופן, ומעשי בני האדם לא יצליחו לשנות זאת.

כיצד בא יסוד זה לידי ביטוי בברכת "שופרות"? - ברכת שופרות עוסקת מצד אחד בשופר של מתן תורה, "בקולות וברקים עליהם נגלית, ובקול שופר עליהם הופעת", ומצד שני - בשופר של הגאולה העתידה: "כָּל יִשְׂרָאֵל יִתְקַו וְיִשְׁכְּנֵי אֶרֶץ, כְּנֶשֶׂא נִסְ הָרִים תִּרְאוּ וְכִתְקַע שׁוֹפֵר תִּשְׁמְעוּ" (ישעיהו יח, ג), "וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפֵר גָּדוֹל, וְבָאוּ הָאֲבָדִים בְּאֶרֶץ אֲשׁוּר וְהִנָּדְחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם" וכו' (שם כז, יג). ברכת שופרות אומרת, כביכול: אנו פועלים במסגרת תכנית, שתחילתה מעמד הר סיני, וסופה

חתונת השנה

מהלך בנין-הבית בישראל מורכב מארבעה שלבים. אחרי ההיכרות, בשלב הפגישות, באה ההחלטה. ההחלטה מקפלת בתוכה את הרצון החזק והבטחון שביכולתם של בני הזוג לבנות את ה'ביחד' מתוך השינוי והפערים שבהם.

השלב השני הוא ה'קידושין' – 'הרי את מקודשת לי' – זהו מעשה שתוכנו מוגדר בגמ' בריש קידושין "דאסר לה אכולי עלמא כהקדש", היינו: מכח הנכונות להיות נאמנת לאיש זה, צריך לעבור שלב של ניתוק מכל העולם האחר. זוהי פעולה של 'סור מרע' שמגמתה כמובן, 'עשה טוב'. וכהסבר התוס' שם: "ופשטא דמילתא: מקודשת לי, מזומנת לי".

השלב השלישי הוא ה'נשואין' – מכניסה לביתו. מה שהקידושין עשו בכח, עושים הנשואין בפועל. הקידושין הכינו את בני הזוג, והנשואין הביאו אותם אל השלמת הבניין, בבית אחד. (שלב ההכנה, הקידושין, הוא מיוחד לישראל, עם הקודש, שאצלו מושג הנשואין הופך להיות 'קדושה', ולא רק מבחינת 'דרך ארץ' כמו שמתאר הרמב"ם בתחילת הלכות אישות).

השלב האחרון הוא קדושת הזוג, שמרבה אהבה ואחוה ושלוש ורעות, שלא בפרהסיא, אלא במציאות האינטימית 'איש ואשה ושכינה ביניהם'.

חגי תשרי שאנחנו עומדים בפתחם מובילים אותנו למהלך דומה, בקשר שבין ישראל לקב"ה.

אחר חודש של 'הכרויות', כשהמלך בשדה, ואנחנו נפגשים איתו מידי יום, מזהים את עצמנו בקול-השופר, קול פנימי הבוקע מתוך עומק נשמתנו, אנחנו מגיעים להחלטה ואומרים בבטחה ובקול גדול – רצוננו לראות את מלכנו, אנו חפצים בקרבתך, אנא גאל אותנו מתקופת הריחוק הנורא. בזה נתקן את מה שלא עשה אבי האנושות כשנשאל ביום זה "אֵיכָה". הוא התחבא והסתתר, במקום לדרוש קרבה עם נכונות לשלם מחיר לצורך זה.

לאחר מכן מגיעים ליום-הכפורים, יום שבו אנו נאסרים על כל מה שמחוצה לרצון-ה'. מתנתקים מהעולם הזה, בקדושה עליונה, מתחרטים על כל מעשה שהוא מחוץ ל'מסגרת המשפחתית' ומקבלים על עצמנו בשמחה להיות נאמנים לדוד.

השלב הבא הוא 'הכנסה לביתו', חג הסוכות, הפורש עלינו את החופה, שבעת ימים של שמחה, כשהאורחים – כל הגויים מסביב – באים לחגוג איתנו, ואבותינו – האושפיזין – מלווים אותנו ביום חופתנו.

ולבסוף החיבור הפנימי האינטימי בחבוק הגדול אל תורתו, אנחנו נעצרים עוד יום אחד להשלמת המהלך הגדול. ומכאן אנחנו יוצאים לשנה חדשה, שנה של נאמנות שבין הדוד לרעיה, מתוך הכרה מלאה, ללא מחיצות ומניעות, ומתוך שמחה מלאה.

שנזכה! שנה טובה!

תחית האומה היא היסוד של בנין התשובה הגדולה,
תשובת ישראל העליונה ותשובת העולם כולו שתבא אחריה.

אורות התשובה יז, א

סדרי עדיפויות בצדקה

שאלה:

שלום לכבוד הרב!

ישנם קטגוריות רבות להם ניתן לחלק את כספי הצדקה:

1. ישיבות ומוסדות תורה.
2. צדקה ומזון לנזקקים (כגון מאיר פנים).
3. ארגונים המסייעים למשפחות לצאת ממעגל הנזקקות ולעמוד על רגליהם (מקימי ופעמונים).
4. ארגוני החזרה בתשובה (הידברות, ראש יהודי).
5. פדיון שבויים (יד לאחים, פולארד).
6. קטגוריות נוספות?

מהם סדרי העדיפויות? וכיצד לחלק את הכסף בין העדיפויות השונות?
כמו כן, האם קדימת עניי עירי היא בתוך הקטגוריה, או שעניי עירי קודמים לכל העניינים?
תודה רבה!

תשובת מו"ר הרב אביגדר נבנצל שליט"א:

שלום רב,

- א. הסדר הנכון הוא כדלהלן:
1. פדיון שבויים.
  2. אירגוני החזרה בתשובה.
  3. מוסדות תורה.
  4. סיוע לנזקקים.

ב. עדיף ליתן את כל הכסף לעדיפות הראשונה ע"פ הסדר הנ"ל, אלא אם כן נזדמנה בדרכנו עתה מצוות צדקה אחרת.

ג. עניי עירי נמדד בהתאם לכל עניין ועניין. כגון, אם בעיר אחרת יש מצוות פדיון שבויים ובעירי יש צורך בסיוע לנזקקים, פדיון שבויים בעיר האחרת קודם לסיוע לנזקקים בעירי.

בשורות טובות.

♦ **ערב זכרון והתעוררות** השבוע נערכה בישיבה עצרת זכרון והתעוררות מרגשת לזכרו ועילוי נשמתו של תלמידנו אביתר תורג'מן הי"ד. בעצרת נשאו דברים הראשל"צ והרב הראשי לישראל הרב יצחק יוסף שליט"א, מו"ר רה"י הרב ברוך וידר שליט"א, ראש הישיבה התיכונית בבית שאן, מח"ט הצנחנים ונציגי המשפחה והחברים.

♦ **הכותל הקטן** תלמידי הישיבה מחזקים את אחיזתנו ב'כותל הקטן' - המשכו של הכותל המערבי הסמוך יותר למקום קודש הקודשים. מדי יום יוצא מניין לתפילת מנחה במקום ולעיתים בערב ר"ח מצטרפת הישיבה כולה לתפילה מיוחדת במקום הקדוש. הדבר נצרך במיוחד עקב ההזנחה השוררת במקום אשר שועלי הוואקף עושים בו ככל העולה על רוחם ודגלי אל-קעידה מתנוססים מעליו.

♦ **שבת שיעור א'** בשבת האחרונה התקיימה שבת ייחודית ומגבשת לשיעור א'. התלמידים התארחו בביתו של הרב נבנצל שליט"א ונהנו מדברי תורתו, זכו לשיעור מאלף מפי נשיא הישיבה הרב הדרי שליט"א וביקרו בעיר דוד.

♦ **סליחות** בעז"ה במוצאי שבת קודש זו יצטרפו גם אחינו האשכנזים אל רבבות מבקשי הסליחות. בישיבה מתקיים מניין סליחות ספרדי החל מתחילת הזמן, וכמובן במוצאי שבת קודש זו תחל הישיבה כולה בבקשת הסליחות כחצות הלילה עד יום הכפורים הבעל"ט. מוזמנים להצטרף!

מערכת 'אחר כתלנו':

עורך: אלישע כרמל

Bogrim@hakotel.org.il

ישיבת הכתל - היכל וואהל
ת.ד. 603 ירושלים

91006

טל': 02-6288175

פקס: 02-6271180

www.hakotel.org.il

מזל טוב!

- ♦ מזל טוב לנתי (בוגר הישיבה) ואביגיל דורון להולדת בתם
- ♦ מזל טוב לר' אברהם חיים מויאל ורעייתו על הולדת בתם
- ♦ מזל טוב ליוסף לייכטר (בוגר) ורעייתו לרגל הולדת הנכדים התאומים לבנו יותם ורעייתו טובית
- ♦ מזל טוב לרב יהושע שיטרית ורעייתו לרגל היכנס בנם לעול מצוות
- ♦ מזל טוב לדניאל קופראק (בוגר) לרגל נישואיו עם אפרת לייקח

יש לכם שמחה? עדכנו אותנו באתר הישיבה!